

Roodwang, geelwang, geelbuik; hoe staat het met de lettersierschildpad?

Jeroen van Delft & Richard Struijk, RAVON

Veel van de in Nederland waargenomen waterschildpadden behoren tot de soort *Trachemys scripta*, oftewel de lettersierschildpad. De drie aangetroffen ondersoorten zijn roodwangschildpad (*Trachemys scripta elegans*), geelbuikschildpad (*T. s. scripta*) en geelwangschildpad (*T. s. troostii*).

Verboden

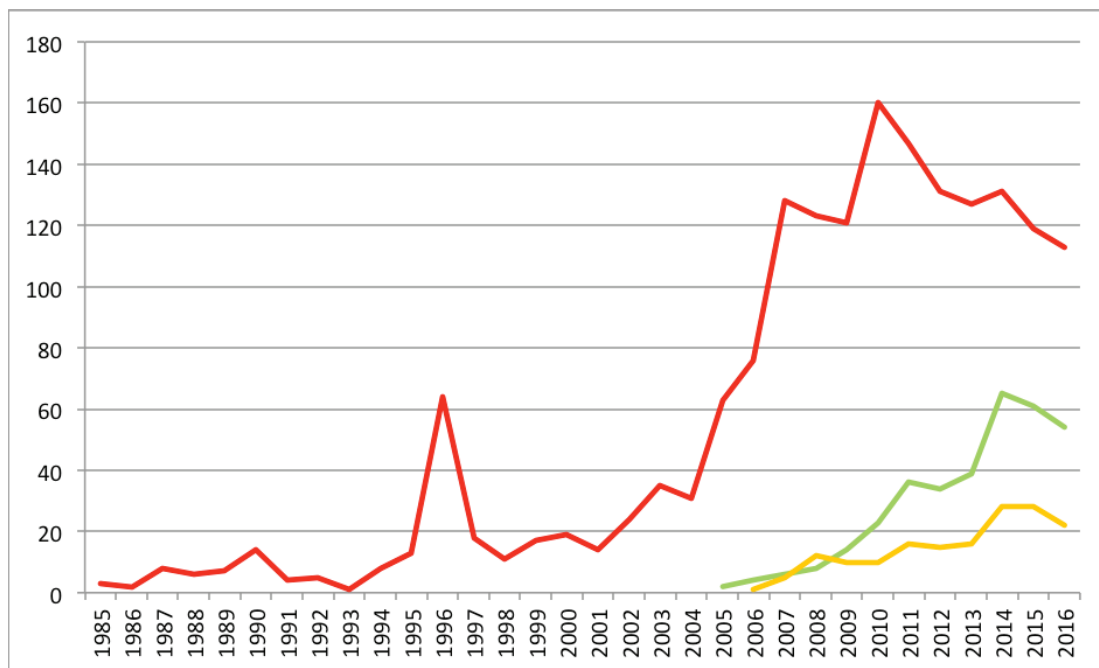
Vanwege potentiële bedreiging van de Europese fauna en flora is in 1997, middels een EU-verordening, de import van de roodwangschildpad in de Europese Unie gestopt. In deze verordening heeft men specifiek de ondersoort *T. s. elegans* verboden, waarna de handel overstapte op beide andere ondersoorten van *T. scripta*. Ook die, inclusief intergrades tussen de ondersoorten, komen sindsdien in de Nederlandse natuur terecht, doordat veel mensen deze langlevende dieren loslaten. De in Nederland losgelaten dieren blijken meerdere jaren te overleven, maar succesvolle voortplanting is in Nederland bij geen van de drie ondersoorten vastgesteld. Wel zijn sinds 2000 waarnemingen bekend van roodwangschildpadden en geelbuikschildpad die in de vrije natuur eieren leggen.

Roodwangschildpad. (Foto: Jelger Herder)

Deze komen echter (vooralsnog) niet uit, vanwege ongunstige klimatologische omstandigheden. Zuidelijker in Europa vindt wel voortplanting plaats.

De lettersierschildpad (*Trachemys scripta*) is opgenomen op de Unielijst van de EU-exotenverordening 1143/2014, die vanaf 2016 geldt. Ook de drie ondersoorten worden daarin expliciet genoemd. Daarmee is de aanvoer van deze soort in de EU beëindigd. Hierdoor is in Nederland een afname van roodwangschildpadden te verwachten. Beide andere ondersoorten zouden in de toekomst een vergelijkbaar patroon kunnen laten zien. Voor houders van deze lettersierschildpadden is het ook verboden om met de dieren te kweken.

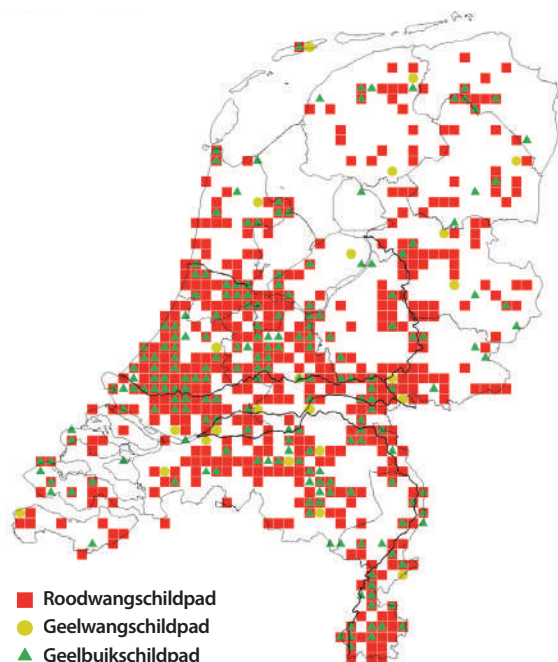

Figuur 1. Het aantal kilometerhokken met waarnemingen per jaar voor de roodwangschildpad (rood), geelbuikschildpad (groen) en geelwangschildpad (geel) van 1985 tot en met 2016. (Bron: RAVON/NDFF)

Trend

In figuur 1 is het aantal kilometerhokken met waarnemingen van de drie ondersoorten van *Trachemys scripta* weergegeven. Het is duidelijk dat de roodwangschildpad lange tijd de enige aangetroffen ondersoort was. Na het importverbod uit 1997 duiken vanaf 2004 en 2005 beide andere ondersoorten in de natuur op. Vanaf 2009 wordt de geelbukschildpad in meer kilometerhokken waargenomen dan de geelwangschildpad. De roodwangschildpad lijkt zijn maximale verspreiding in 2010 te bereiken, met waarnemingen uit 160 kilometerhokken. Maar mogelijk spelen ook waarnemerseffecten een rol. Daarna neemt het aantal kilometerhokken met waarnemingen van deze ondersoort af, terwijl dit aantal bij beide andere ondersoorten nog toeneemt. Het aantal kilometerhokken met waarnemingen loopt echter ook bij die twee ondersoorten vanaf 2014 licht terug (figuur 1).

Er is niet alleen een afname in het aantal kilometerhokken. Het aantal waarnemingen van deze drie ondersoorten laat een vergelijkbaar patroon zien. Vanaf de piek in 2010 met 228 waarnemingen, is er een afname naar 151 waarnemingen van roodwangschildpad in 2016.

Figuur 2. Verspreiding van de drie ondersoorten van de letterschildpad in Nederland, 2000-2017. (Bron: RAVON/NDFP)

De daling van het aantal waarnemingen van beide andere ondersoorten, is minder duidelijk dan de daling van het aantal kilometerhokken met waarnemingen.

De conclusie lijkt gerechtvaardigd dat de afname van de roodwangschildpad nu echt is ingezet. Of de kleine afname bij beide andere ondersoorten reëel is en zich doorzet, moet nog blijken.

Verspreiding en habitat

In Nederland worden de ondersoorten van de letterschildpad verspreid door het hele land aangetroffen (figuur 2). Meestal gaat het om slechts enkele exemplaren per locatie. De hoogste concentraties aan vindplaatsen liggen nabij stedelijk gebied, daar waar de meeste mensen wonen die deze dieren uitzetten. Het leefgebied bestaat in Nederland vooral uit stedelijke wateren. Maar ook uit allerlei andere habitats zijn waarnemingen bekend. De habitat wordt in Nederland vooral bepaald door waar de dieren zijn uitgezet.

Herkenning

RAVON heeft vanuit het Signaleringsproject Exoten een herkenningskaart gemaakt, waarmee de drie ondersoorten, en enkele andere in de Nederlandse natuur aangetroffen schildpadsoorten, op naam gebracht kunnen worden. Waarnemingen van schildpadden zijn nog altijd zeer welkom!

Deze kaart kan worden gedownload op:

www.ravon.nl/herkenningkaarten.

